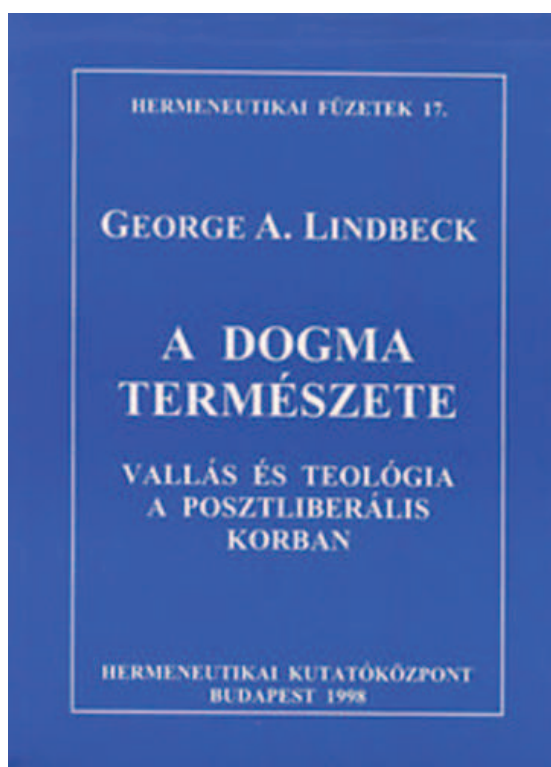

Könyvajánló

George Lindbeck: A Dogma természete

Vajon az egyetemes egyház szétszakadozottsága mennyiben lesz javunkra az elkövetkezendő idők Európájában? Ha az iszlám jelenléte meghatározóvá növekszik (ahogy már utalnak jelek erre tőlünk nyugatra), akkor mennyiben lesz elég a felszínes és főleg évente egy, legfeljebb két alkalomra szóló közösség? Tudjuk-e úgy képviselni a keresztyénséget a körülöttünk élők felé, hogy közben az ökumenizmussal kapcsolatosan megelégszünk a szükséges minimummal? Utóbbi kérdésre talán a saját életünkben is tudunk választ adni: az egyetemes egyházon belüli feszültségek mindig olyan érzékeny pontok, amikre mások szívesen hivatkoznak, ha a keresztyénség hitelességét kívánják megkérdőjelezni.

Talán a válaszból kitűnik, hogy az előbbi két kérdésre is nemleges választ szeretnék adni, sőt: kijelentem, hogy szükségünk van egy bizonyos mértékű ökumenizmusra. A mérték ez: önazonosságunk megőrzése mellett a másik megértésére elkötelezett komoly szándék. Ha ez megvan, akkor tudunk határozott és az egye-

temes egyház szelleméhez méltó választ adni az egyház szétszakadozottságát firtató kérdésekre.

De hol kezdődik ez a megértés? Ha megnézzük, hogy hol vannak a szakadások, akkor láthatjuk, hogy elsősorban dogmatikai kérdések mentén. Mivel az önazonosságunk megőrzése ugyanolyan fontos, mint a másik megértése, a különböző tanítások feladása nem lehet megoldás. Sokkal fontosabb azt megérteni, hogy amikor a másik mást mond, mint mi, akkor mit is akar azzal a mással mondani.

Ehhez nem is annyira a dogmákkal, mint inkább a dogmák természetével kell tisztában lennünk. Nem annyira a szavakkal, hanem a szavak mögötti összefüggésekkel. George Lindbeck: A dogma természete könyve éppen azért született, hogy erre rávilágítson. Az ökumenizmus iránt elkötelezett megértéshez akar egy olyan látásmódot biztosítani, amivel a másikat szemlélhetjük, és amiben a másiról nyilatkozhatunk.

George Lindbeck az ökumenizmus, sőt a posztmodern teológia nagymestere, és munkái ebben a körben kötelezőek, de ezen kívül is azok kellenének, hogy legyenek; legalább a már magyarul is megjelent műve. Írása nem csak azoknak lehet fontos, akik mások megértésére törekednek, hanem azoknak is, akik saját maguk megértésére és megértetésére vágnak. Ennek a vágnak a XX.-XXI. században a dogmák különösen érzékeny pontjai lettek. Míg egyesek teljesen idejétmúltnak gondolják őket, és fölpuhításukra törekednek, addig mások a túlhangsúlyozással alakítják a Szentírást dogmatikai szöveggyűjteménnyé.

Két külön hozzáállás, ami között nincs nagyon se közös pont, se közvetítés. George Lindbeck is ezzel szembesült, amikor a maga megközelítését kidolgozta. Azt látta, hogy van egy iskola, amelyik szerint a dogmák a vallási érzület

kikristályosodásai, míg a másik álláspontja az, hogy ezek a létező és kétségtelen igazság pontos megragadásai. Egyik sem vezet el ahhoz a párbeszédhez, amiben komolyan vesszük a saját tanításunkat, vagy elfogadhatónak a másikat. Olyan megoldást kerestek, ami komolyan veszi a dogmákat, de közben lehetővé teszi a dialógust az egyetemes egyházon belül.

Ez szerinte úgy kezdődhet el, ha a dogmákat úgy szemléljük, mint a nyelvekben a nyelvtani szabályokat. Sőt az egyház feladata is az, hogy ennek a „nyelvnek” a használatába „belenevelje” a tagjait. Lindbeck javaslata egyszerű és nagyszerű. A megoldás talán annyira kézenfekvő, hogy nem is tudjuk nekünk eddig miért nem jutott eszünkbe. Vagy lehet, hogy olyan dolgot fogalmazott meg, ami eddig ott volt a gondolataink mögött, csak nem tudtuk ilyen jól kimondani?

De az egyszerűség itt véget is ér. A dogma természete című könyve ugyanis nem egy könnyű olvasmány. Ezt a nehézséget próbálja megkönnyíteni Ittész Gábor bevezető tanulmánya és fordítása. Nem vagyok híve ennek a megközelítésnek, de itt javunkra válik: előbb olvassuk el a tanulmányt, és utána (akár többször visszatérve hozzá) a művet magát; nagyban meg fogja könnyíteni a mű értelmezését. Másodsorban: ha a mű a párbeszédet akarta lehetővé tenni, akkor érdemes közösségben olvasni, hátha nem csak előkészíti, de el is indítja azt. Sőt! Akár ökumenikus körökben is próbálhatjuk a közös értelmezést megkönnyíteni. Ezt segíti az, hogy a szerző maga is hoz gyakorlati példákat a művében. Mindenesetre ne féljünk tőle: a sok bonyolult megfogalmazás mellett a könyv gondolatmenete akkor is követhető, ha nem tudunk minden mondatot a helyén kezelni.

A XXI. században nagy szükségünk van egy egészséges mértékű ökumenizmusra és egy olyan párbeszéd megindulására, ahol nem téríteni, hanem megérteni akarjuk testvéreinket a Krisztusban. Lindbeck műve ebben nagy segítségünkre lehet.

George Lindbeck: A dogma természete.

Budapest, 1998; kiadja: Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány

Hermeneutikai Füzetek 17.

ISBN: 9637951008

A mű megrendelhető az alábbi internetes címen: <http://www.hermeneutika-btk.eu/products/george-lindbeck-a-dogma-termeszete/> vagy megvásárolható a Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítványnál (1088 Budapest, Reviczky u. 4/C. 1. em. 101.; Károli Gáspár Református Egyetem – Bölcsészettudományi Kara), illetve a keresztyén könyvesboltokban.

dr. Pétery-Schmidt Zsolt Máté